

USAID

ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Електронна Республіка
громадська організація

Основи регуляторної політики на місцях та аналіз регуляторного впливу

Наталія Оніщенко, заступник начальника
Дніпровського відділу Державної
регуляторної служби України

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Електронна Республіка
громадська організація

ЩО ТАКЕ РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА

Регуляторна політика – це інструмент, за допомогою якого країни світу дотримуються балансу інтересів між державою, підприємцем та споживачем, досягають зменшення бюрократичного навантаження на малий бізнес, а також збільшують конкурентоздатність бізнес-середовища.

Процедури регуляторної політики – це забезпечення прав зацікавлених сторін: громадськості і малого підприємництва, бути включеними у процес прийняття регуляторних рішень від ранніх стадій (виникнення проблеми, яку треба врегулювати) до реалізації механізмів та інструментів регулювання.

Основні нормативно-правові акти, що регламентують питання реалізації державної регуляторної політики:

Закон України від 11.09.2003 № 1160-VI
«Про засади державної регуляторної політики
у сфері господарської діяльності»

Постанова Кабінету Міністрів України
від 11.03.2004 № 308
«Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження
результативності
регуляторного акта»

РЕГУЛЯТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

діяльність, спрямована на
підготовку,
прийняття,
відстеження результативності
та перегляд регуляторних актів,

яка здійснюється регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, територіальними громадами в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією України, законами та іншими нормативно-правовими актами

РЕГУЛЯТОРНІ ОРГАНИ

- Верховна Рада України;
- Президент України;
- Кабінет Міністрів України;
- Національний банк України;
- Національна рада з питань телебачення і радіомовлення;
- Інші державні органи, центральні органи виконавчої влади;
- Верховна Рада Автономної Республіки Крим;
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
- місцеві органи виконавчої влади;
- **органи місцевого самоврядування.**

РЕГУЛЯТОРНИЙ АКТ

**нормативно -
правовий акт**

**інший офіційний письмовий
документ**

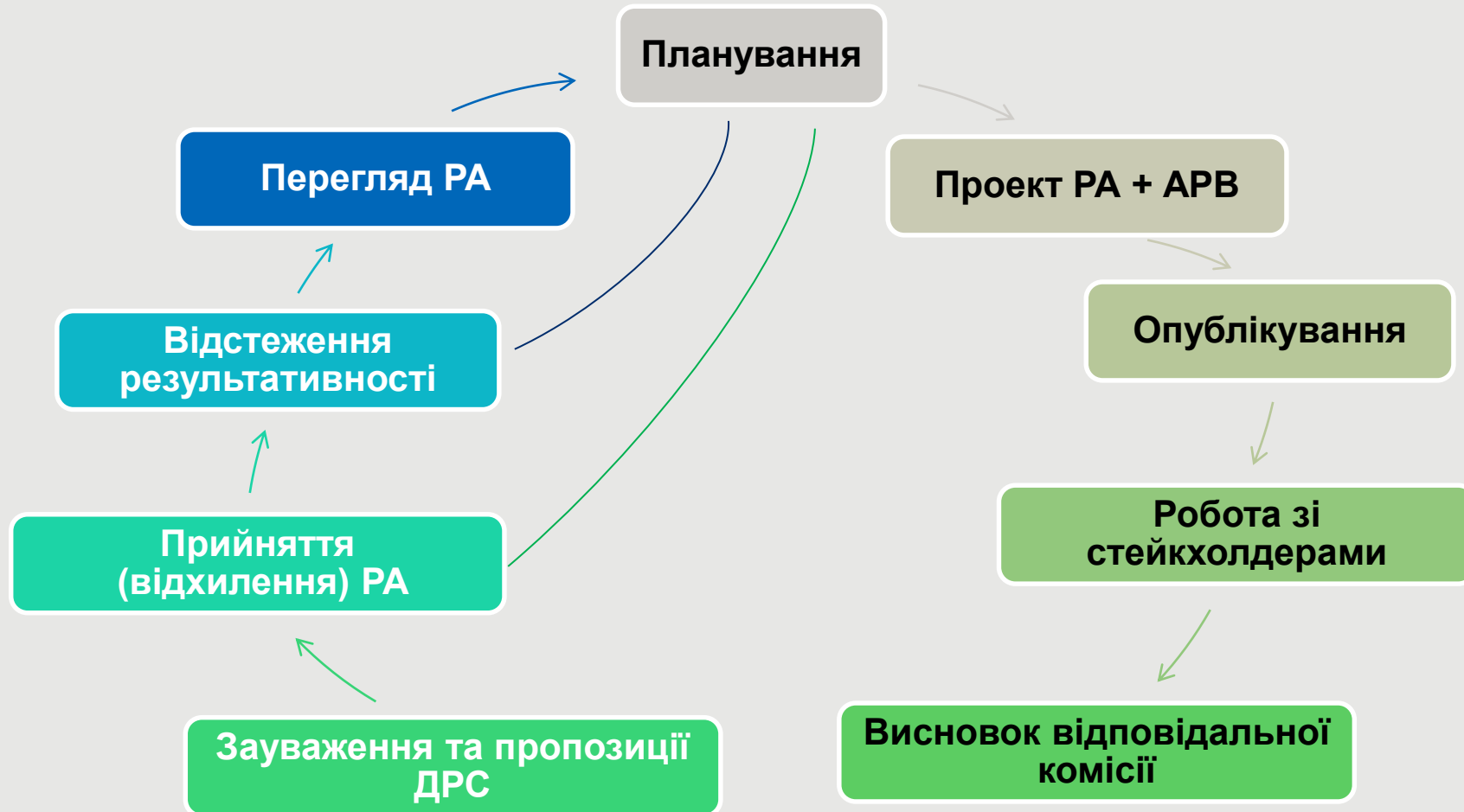
- встановлює, змінює чи скасовує норми права
- застосовується неодноразово
- стосується невизначеного кола осіб

<i>Господарські відносини</i>	<i>Адміністративні відносини</i>	
	між регуляторним органом та суб'єктами господарювання	між іншим органом влади та суб'єктами господарювання

Забезпечення здійснення державної регуляторної політики

- недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти;
- викладення положень регуляторного акта у спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта;
- оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності.

Послідовність здійснення регуляторної діяльності

Підготовка аналізу регуляторного впливу (АРВ)

ст. 8 Закону

- Стосовно **кожного проекту** регуляторного акта його розробником готується аналіз регуляторного впливу.
- АРВ готується **до оприлюднення** проекту РА з метою одержання зауважень та пропозицій

процес АНАЛІЗУ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

Вимоги та структура АРВ (постанова КМУ № 308)

Назва проекту регуляторного акту, до якого готується АРВ:

- I. Визначення проблеми;
- II. Цілі державного регулювання;
- III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей;
- IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей;
- V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми;
- VI. Оцінка виконання вимог РА залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи ОМС, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати ці вимоги (Додаток 2, 3 або 4 (М-тест) до Методики);
- VII. Обґрунтування запропонованого строку дії РА;
- VIII. Визначення показників результативності дії РА;
- IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження дії РА.

Дата підготовки

Підпис розробника

_____ (Керівник регуляторного органу)

Тест малого підприємництва (М-тест)

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.
2. Попереднє оцінювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі).
3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання
 - 3.1. Оцінка «прямих» витрат СМБ на виконання регулювання
 - 3.2. Оцінка вартості адміністративних процедур СМБ щодо виконання регулювання та звітування
 - 3.3. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання СМБ
4. Розробка корегуючих (пом'якшувальних) заходів для МБ щодо запропонованого регулювання

ТЕСТ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (М-ТЕСТ)

ПОСІБНИК З ВИКОРИСТАННЯ

http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/test-malogo-pidpryyemnytstva-m-test-posibnyk-z-vykorystannya/

М-тест як європейська норма

Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом (стаття 378)

впровадження стратегій розвитку МСП, що ґрунтується на принципах Європейської хартії малих підприємств

Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію (п. 7)

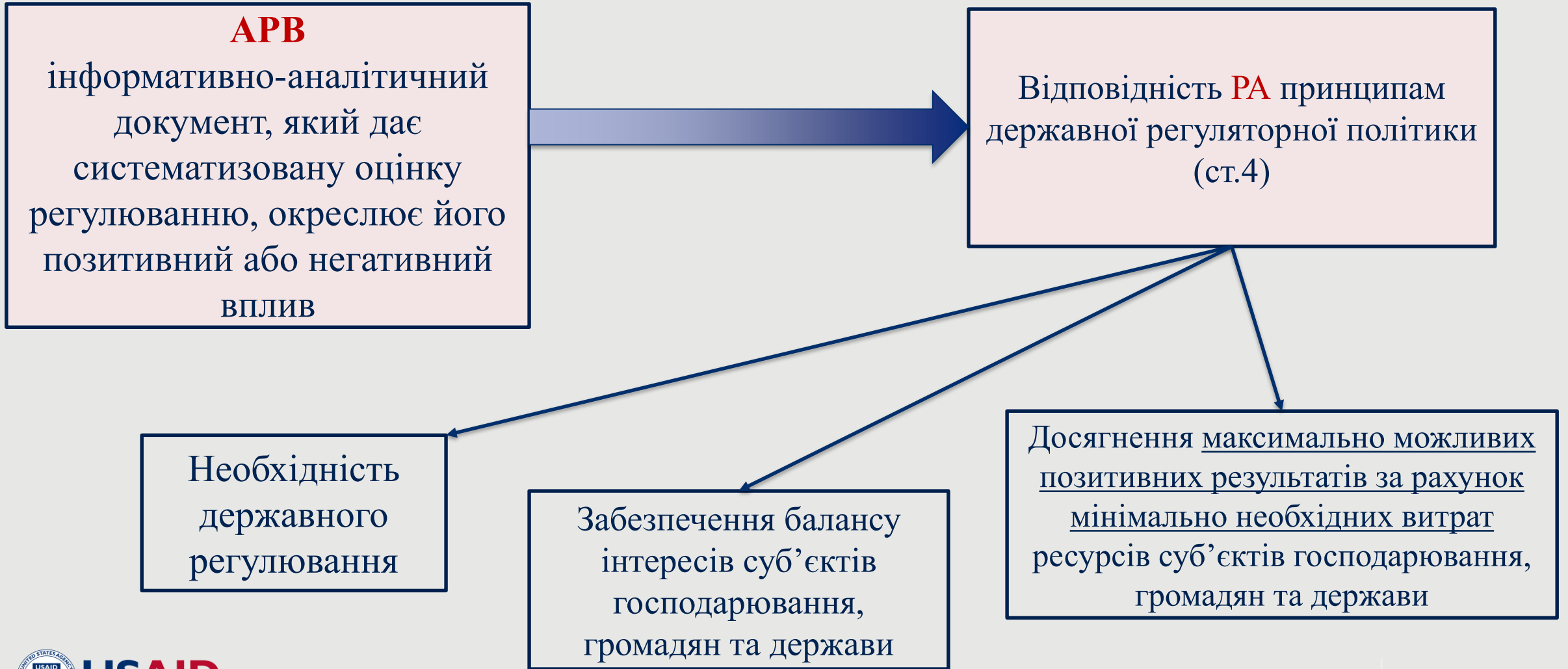
імплементація політики стосовно малих та середніх підприємств відповідно до найкращої практики ЄС

Норми європейського законодавства щодо МСП, зокрема **принципи Small Business Act «Think Small First»**.

- 1) створити середовище, в якому підприємці та сімейні підприємства можуть процвітати і підприємництво винагороджується;
- 2) гарантувати, що чесні підприємці, які зіткнулися з банкрутством, швидко отримають другий шанс на початок підприємницької діяльності;
- 3) розробляти акти державного регулювання відповідно до принципу «Спочатку думай про малих»;
- 4) зробити органи державної влади сприйнятими до потреб МСП;
- 5) адаптувати інструменти державної політики до потреб МСП — сприяти участі МСП у державних закупівлях і ширше використовувати можливості державної допомоги для малого та середнього бізнесу;
- 6) полегшити доступ МСП до фінансування та забезпечити розвиток законодавства і бізнес-середовища, які сприяють своєчасним розрахункам у комерційних операціях;
- 7) допомогти МСП отримати більшу користь від можливостей єдиного ринку ЄС;
- 8) сприяти підвищенню кваліфікації в МСП і всіх форм інновацій;
- 9) надати можливість МСП перетворити екологічні виклики на бізнес-перспективи;
- 10) заохочувати і підтримувати МСП щодо отримання вигод з росту ринків.

За допомогою АРВ регулятор обґрунтовує:

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ:

доцільність

адекватність

ефективність

збалансованість

передбачуваність

прозорість та врахування громадської думки

Доцільність

**Обґрунтована
необхідність**
державного
регулювання
господарських
відносин з
метою
вирішення
існуючої
проблеми

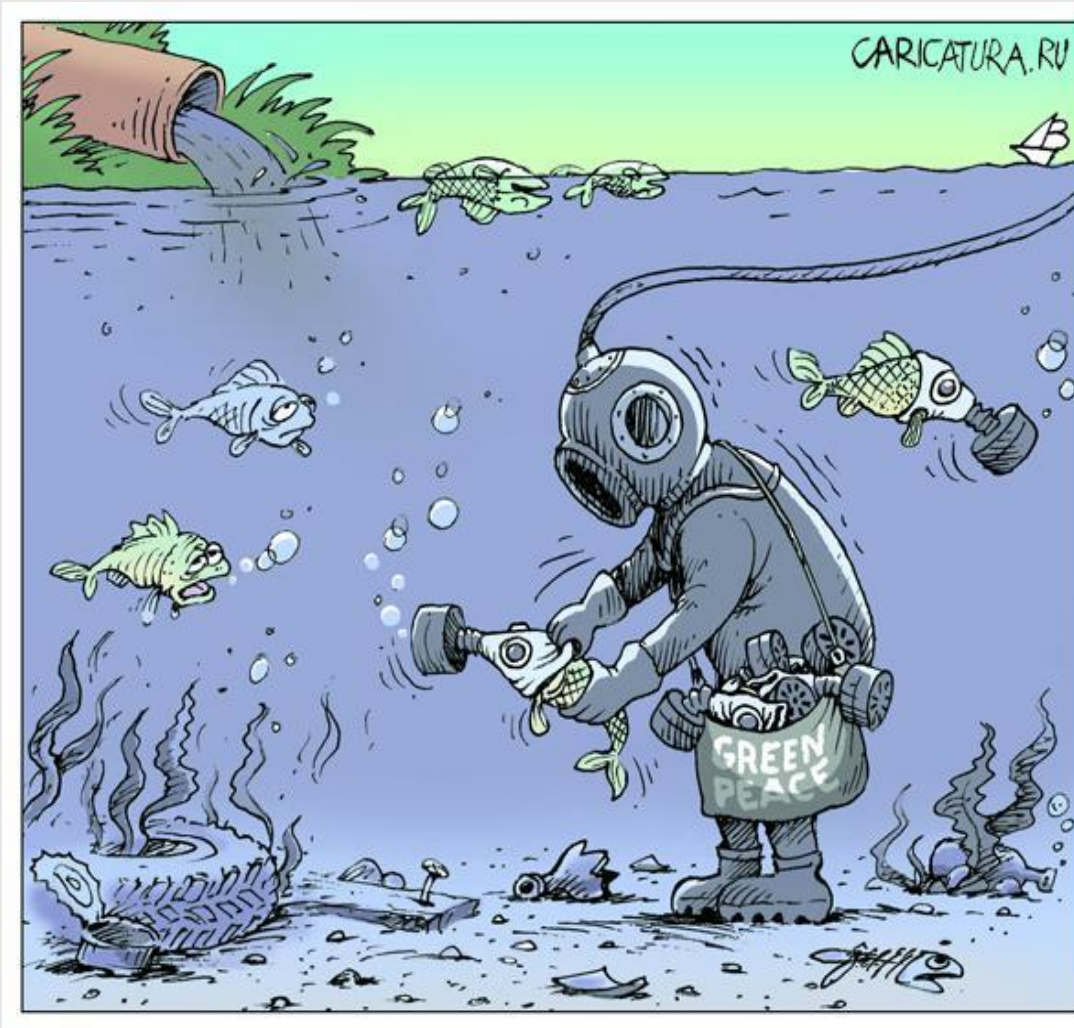

Опис проблеми І розділ

чітко визначити
проблему,
визначити причини
виникнення проблеми;
оцінити важливість
проблеми (числове
значення)
визначити основні
групи (підгрупи), на які
проблема справляє
вплив.

Адекватність

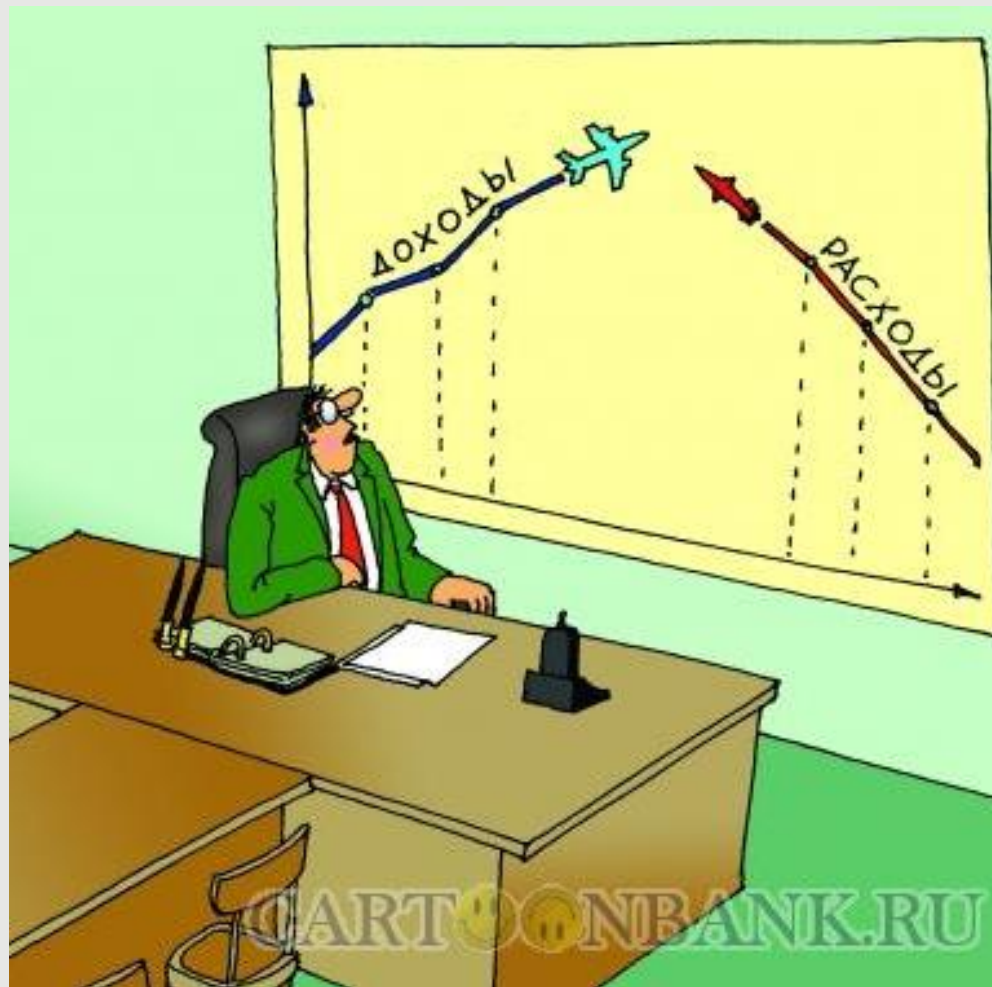
Відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потребі у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив

Опис альтернатив III розділ Наявність повноважень, визначених н/п актами України, та передбаченими законодавством інструментами

Ефективність

Забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта **максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів** суб'єктів господарювання, громадян та держави

Оцінка альтернатив
III розділ

витрати на виконання вимог РА

порівняння

ВИГОДИ від запровадження РА

Збалансованість

Забезпечення у
регуляторній
діяльності
балансу
інтересів
суб'єктів
господарювання,
громадян та
держави

Оцінка альтернатив III і IV розділи

здійснення
розрахунку вигод та
витрат для:

- органів влади
- населення
- суб'єктів підприємництва

Передбачуваність

Послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів РА, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їх діяльності

Дотримання плану регуляторної діяльності регуляторного органу та вимог законодавства

Прозорість та врахування громадської думки

відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності,

обов'язковий розгляд регуляторними органами **ініціатив, зауважень та пропозицій**, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями,

обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань,

інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

Форми реалізації прав громадськості

Громадськість має право брати участь у:

- 1. Плануванні діяльності з підготовки проектів РА.**
- 2. Підготовці проекту РА, аналізу його регуляторного впливу** (підготовка альтернативного проекту та АРВ), опублікуванні документів.
- 3. Обговоренні документів та надання зауважень та пропозицій розробнику РА.**
- 4. Відстеження результативності регуляторного акта в процесі застосування.**

Прозорість та відкритість даних

План діяльності регуляторного органу з підготовки проектів регуляторних актів та зміни до нього	у друкованих ЗМІ, визначених цим регуляторним органом, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці відповідного регуляторного органу в мережі Інтернет
Звіт про відстеження результативності регуляторного акта	
Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта	у друкованих ЗМІ, визначених розробником цього проекту, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці розробника проекту регуляторного акта в мережі Інтернет
Проект регуляторного акта та аналіз його регуляторного впливу	
Регуляторний акт	у друкованих ЗМІ, визначених цим регуляторним органом, не пізніш як у десятиденний строк після їх прийняття та підписання
Інформація про здійснення регуляторної діяльності	у друкованих ЗМІ та/або на своїх офіційних сторінках у мережі Інтернет або в інший спосіб (телебачення і радіо)

Особливості оприлюднення та прийняття проектів РА

За рішенням ради або відповідальної постійної комісії ради:

- оприлюднюються проекти РА, які не оприлюднювалися до внесення їх на розгляд сесії відповідної ради;
- можуть повторно оприлюднюватися проекти РА, які оприлюднювалися до внесення їх на розгляд сесії ради.

Регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом чи посадовою особою місцевого самоврядування якщо є хоч одна з обставин:

- відсутній аналіз регуляторного впливу;
- проект регуляторного акта не був оприлюднений.

ЗУ «Про доступ до публічної інформації»

Стаття 10-1. Публічна інформація у формі відкритих даних

1. ... розпорядники інформації зобов'язані ... оприлюднювати публічну інформацію у формі відкритих даних і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах.

4. Перелік наборів даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних ... визначаються Кабінетом Міністрів України.

Постанова КМУ від 21.10.2015 № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» **ПЕРЕЛІК наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних**

Усі розпорядники інформації

- ...інформація, визначена законодавством про засади регуляторної політики
- Переліки регуляторних актів із зазначенням дати набрання чинності, строку проведення базового, повторного та періодичного відстеження їх результативності та інформації про місце їх оприлюднення

Дослідження ІКМ:

1. Започаткування бізнесу
2. Доступ до публічного майна
- 3. Прозорість та відкритість даних**
- 4. Вартість дотримання законодавства**
- 5. Податки та збори**
- 6. Неформальні платежі та корупція**
7. Безпека ведення бізнесу
8. Лідерство міської влади
9. Ресурси для розвитку
10. Підтримка інновацій

Відстеження результативності РА

Послідовно здійснюються відстеження:

- **базове** - до дня набрання чинності цим РА;
- **повторне** - через рік з дня набрання ним чинності, але не пізніше двох років з дня набрання чинності, якщо рішенням регуляторного органу не встановлено більш ранній строк
- **періодичне** – раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності.

Перегляд регуляторних актів

здійснюється:

- на підставі аналізу звіту про відстеження
- результативності цього РА;
- за ініціативою регуляторного органу, який прийняв відповідний РА;
- в інших випадках, передбачених Конституцією та іншими законодавчими актами України.

Регуляторний орган, який прийняв відповідний акт, а у випадках, передбачених Конституцією України та Законом, - інший орган **може приймати рішення про:**

- зупинення дії регуляторного акта / скасування;
- залишення цього регуляторного акта без змін;
- необхідність його перегляду.

Необхідність перегляду РА

Зміна територіальних меж (місцеві громади, райони).

- Поширення дії регуляторних актів на всю територію громади.
- Скасувати неактуальні або неефективні акти
- Прийняття ТГ регуляторних актів без врахування вимог Закону

Нормативне підґрунтя:

- ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад»: ОТГ є правонаступником всього майна, прав та обов'язків ТГ, що об'єдналися, з дня набуття повноважень відповідною радою, обраною такою ОТГ (ч. 3 ст. 8).
- ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»:

після закінчення повноважень рад, що припиняються, ... видані ними нормативно-правові акти ... зберігають чинність на відповідних територіях; новообрана рада, її виконавчий комітет можуть вносити зміни, визнавати такими, що втратили чинність, або скасовувати акти відповідних органів місцевого самоврядування, правонаступниками яких вони є, та їх посадових осіб (абз. 13 та 14 п. 6-1 розділу 5 «Прикінцеві та перехідні положення»)

акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються у порядку, встановленому Законом (ч. 12 ст. 59).

Організаційне забезпечення

Прийняття рішення ради:

- Здійснити перегляд чинних нормативно-правових актів.
- Хто.
- У які строки.
- Оформлення результату.
- Відповідальна особа.

Хто у які строки

Стаття 31 Закону

- **Рада**

створюється постійна комісія з питань реалізації державної регуляторної політики / покладаються повноваження на одну з існуючих постійних комісій (відповідальна постійна комісія).

- **Виконавчі органи**

створюють у своєму складі структурні підрозділи з питань реалізації державної регуляторної політики / покладають реалізацію цих повноважень на один з існуючих структурних підрозділів чи окремих посадових осіб (відповідальний структурний підрозділ).

АБО

Хто у які строки

Колегіальний орган (депутати, представники СПД, громадських організацій), роботу якого забезпечує відповідальний структурний підрозділ.

Методичні рекомендації для ОМС щодо повноважень в частині проведення регіонального регуляторного перегляду

<http://www.drs.gov.ua/deregulation/metodychni-rekomendatsiyi-dlya-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya-shhodo-povnovazhen-v-chastyni-provedennya-regionalnogo-regulyatornogo-pereglyadu/>

Строк проведення перегляду - на розгляд відповідної ради.

До кожного регуляторного акта оформляється паспорт.

Оформлення результату

Переліки нормативно-правових актів, які носять ознаки регуляторних :

- Залишити акт без змін.
- Внесення змін до діючого акту.
- Визнати таким, що втратив чинність, діючий акт та прийняти новий із дотриманням вимог законодавства щодо змісту акту та процедури його прийняття (у випадках, коли ціль регулювання є виправданою, але діючий регуляторний режим негативно впливає на конкуренцію, містить корупційні ризики чи є занадто затратним, не відповідає вимог законодавства).
- Повністю визнати таким, що втратив чинність

Додаткові матеріали

- Нові можливості регуляторної політики (Посібник)

http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/novi-mozhlyvosti-regulyatornoyi-polityky-posibnyk/

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Електронна Республіка
громадська організація

Ресурси та контакти
Програми USAID
«Конкурентоспроможна економіка України»

Ресурси та контакти
ГО «Електронна республіка»,
Міжміська робоча група ІКМ

[@usaidecepua](https://www.facebook.com/usaidecepua)

[@usaidecepukraine](https://www.linkedin.com/company/usaidecepukraine)

[@erepublicngo](https://www.facebook.com/erepublicngo)

[@usaidecep](https://twitter.com/usaidecep)

info@cepukraine.org

pp.ikm@erepublic.org.ua